

AZ ERDŐGAZDÁLKODÓ SZERVEZETEK ERDEINEK FAJLAGOS (HEKTÁRONKÉNTI) FATÖMEGÉBEN TAPASZTALHATÓ KÜLÖNBSÉG FŐ OKA

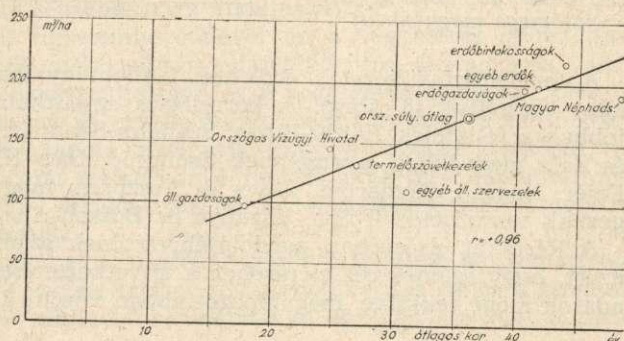
Gyakran visszatérő megállapítás egy-egy erdőgazdálkodó szervezet (szervezet-csoport vagy szektor) erdeivel kapcsolatban, hogy pl. kicsi a hektáronkénti fatömege. Ez a megállapítás helytálló ugyan, de mögötte — gyakran kimondva, máskor elhallgatva — az a vélemény érezhető, hogy egyes szektorok erdeiben azért kicsi a fajlagos fatömeg, mert ott az erdőgazdálkodás színvonala nem éri el a ma elvárható mértéket.

Ritkábban hallható vagy olvasható olyan vélemény, hogy (pedig — amint látni fogjuk — ez a helytálló) a kisebb fajlagos fatömeg oka az, hogy a szóban levő erdők faállományai fiatalok, avagy olyan a fafaj (és eredet) szerinti összetétele, hogy az eleve kisebb fajlagos fatömegegél jár. Megvizsgáltuk és megállapítottuk, hogy a faállományok fafaj (és eredet) szerinti összetétele és a faállományok átlagos kora között is szoros az összefüggés. Pl. a termelőszövetkezetek erdeiben nagy az akác (ezen belül a sarjeredetűek) aránya, és ez nyilván kisebb átlagos kort eredményez.

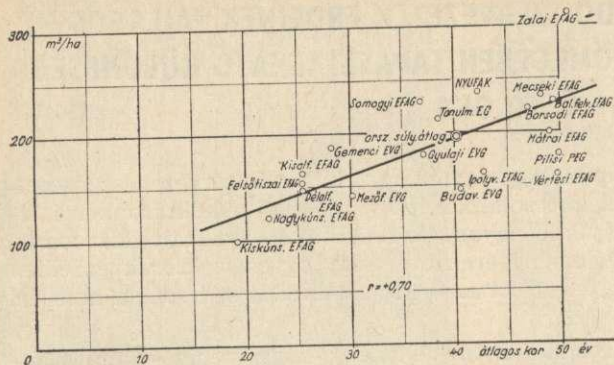
Mindennek igazolására megvizsgáltuk a faállományok fajlagos fatömegének és átlagos korának a korrelációját, mégpedig szektoronként, majd az állami erdőgazdaságok és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek körében.

Nyilvánvaló, hogy némi pontatlanságra vezet az, hogy az 1—10 éves korosztály átlagos korát 5 évnek, a 11—20 éves korosztályét 15 évnek (stb.) s a 101 évesnél korosabb faállományok korát 105 évnek vettük. Ezt azért kellett tennünk, mert a területi alapadatok korfokokként nem, csak korosztályonként álltak rendelkezésünkre. A faállományok átlagos korát a korosztályok területe szerint súlyozva számítottuk. Ezt követően a lineáris korrelációt is így dolgoztuk ki. Az alapadatokat és a kiegyenlítő egyeneseket grafikonokon ábrázoltuk. Főbb megállapításaink a következők.

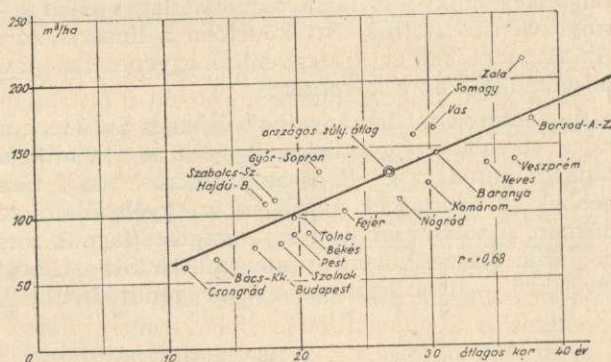
A szektorok faállományainak fajlagos fatömege és átlagos kora között (1. ábra) a korrelációs együttható: $r = +0,96$. Az átlagosnál némileg jobb feltételek tapasztalhatók az OVH és az erdőbirtokossági társulatok erdeiben, míg gyengébbek az adottságok a MN és az egyéb állami szervek kezelésében levő erdőkben. A többi szervezet az országos átlagnak megfelelő adottságok közepette dolgozik. Célszerű azonban megemlítenünk azt, hogy — országos szervezetekről lévén szó — itt a legnagyobb a kiegyenlítődség.

1. ábra. Az erdők átl. korának és fajl. fatömegének korrelációja szektoronként

A MÉM Erdészeti és Faipari Hivatala felügyelete alá tartozó és az erdő- és vadgazdaságok kezelésében levő erdőkben (2. ábra) a korrelációs együttható: $r = +0,70$. Az átlagnál kedvezőbbek a feltételek a Kisalföldi, a Somogyi, a Mecseki és a Zalai Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságoknál, a Nyugat-magyarországi Fagazdasági Kombinát, a Tanulmányi Állami Erdőgazdaság és a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság erdeiben. Az átlagnál gyengébbek a feltételek a Kiskunsági, a Nagykunsági, az Ipolyvidéki, a Mátrai és a Vértesi Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, továbbá a Mezőföldi és a Buda-vidéki Erdő- és Vadgazdaság területén. A többi erdőgazdaság (a Felsőtiszai, a Délalföldi, a Borsodi és a Balatonfelvidéki Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság, valamint a Gyulaji Erdő- és Vadgazdaság) ebből a szempontból vett adottságai átlagosak.

3. ábra. A termelészövetkezeti erdők átl. kora és fajl. fatömege megyénként

A termelészövetkezetek erdeinek faállományában az összefüggést megyénként vizsgáltuk (3. ábra). A korrelációs együttható: $r = +0,68$. Az átlagnál jobbakk a feltételek Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár, Győr-Sopron, Somogy, Vas és Zala megyékben, gyengébbek Csongrád, Bács-Kiskun, Szolnok, Pest, Békés, Fejér, Nógrád, Komárom, Heves és Veszprém megyékben. Az adottságok átlagosnak tekinthetők Tolna, Baranya és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben.

A leírtakat elsősorban gondolatébresztőnek szántuk és szánjuk különösen azért, hogy számos cél eléréséhez a következtetéseinket egyre inkább a nyers adatok mögé tekintve, megalapozottabban vonjuk le.

Dr. Sali Emil